

Vereniging
van
Schooldecanen en
Loopbaanbegeleiders

NVSNVL
De vereniging voor alle
begeleiders in het vo en mbo

Aan: De leden van de Tweede Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
Betreft: LOB in curriculumherziening

Utrecht, 11 oktober 2019

Beste leden van de Tweede Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW),

Gisteren zijn de adviezen voor de herziening van het curriculum aan uw Kamer gepresenteerd. Wij waarderen dat er door alle betrokkenen met veel bezieling en deskundigheid is gewerkt aan wat een mooie basis is voor een toekomstig curriculum. Toch menen wij u deze brief te moeten sturen, omdat we met de huidige opbrengsten belangrijke verworvenheden voor het onderwijs dreigen te verliezen.

De gevolgen van de motie Rog

Vanuit de vrees dat 'persoonsvorming' en 'vakoverstijgende vaardigheden' in strijd zouden kunnen zijn met de vrijheid van inrichting van scholen, is met de aanneming van de motie Rog c.s. van 20 april 2017, het ontwikkelteam voor Persoonsvorming uit het proces gehaald. Daarmee heeft ook Loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) geen formele rol gekregen in het ontwikkelproces van Curriculum.nu.

Hoewel wij dit als LOB-/decanenverenigingen betreurden, hebben wij getracht alle ontwikkelteams te ondersteunen bij het verweven van LOB (en brede vaardigheden) in de verschillende leergebieden. Dat hebben we gedaan door onze visie op LOB in het onderwijs mee te geven aan alle ontwikkelteams (bijlage), een bijeenkomst hierover te organiseren, als contactpersoon op te treden en na elke ronde op de tussenproducten en bouwstenen van alle ontwikkelteams feedback te geven met 'een LOB bril'. Helaas moeten we constateren dat we daar in de huidige opbrengsten onvoldoende van terug zien, omdat de focus op de inhoud van de leergebieden lag. Met de huidige opbrengsten dreigt LOB geen formele plek te krijgen in het onderwijs van de toekomst. Dit is voor ons een grote zorg.

Belang van LOB voor het onderwijs

'Naarmate de wereld verandert, moet ons gereedschap mee veranderen. Als we dat nalaten, dreigen we onze jeugd op te leiden voor het verleden, in plaats van voor hun toekomst'.¹ Aldus OESO-directeur Andreas Schleicher. Hij benadrukt het belang van de ontwikkeling van meervoudig (niet alleen cognitief) talent. Dit sluit aan bij de oorspronkelijke uitgangspunten van de curriculumherziening, waarvan er een was: het aanbrenge van meer balans in de drie hoofddoelen: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. Ook de Adviesgroep van wetenschappers doet deze aanbeveling in haar eindadvies, maar spreekt over 'persoonlijke ontwikkeling': Borg persoonlijke ontwikkeling en socialisatie als doelen van het onderwijs². De Adviesgroep pleit hierbij voor expliciete aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en voor landelijk vast te stellen kaders.

Binnen persoonsontwikkeling³ is loopbaanontwikkeling de brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt. LOB overstijgt vakken en bevordert de samenhang en doorlopende leerlijnen. LOB vormt de verbinding tussen

¹ Schleicher (OESO), in: <https://www.groene.nl/artikel/het-onderwijs-dreigt-zijn-doel-en-relevantie-te-verliezen> (mei 2019).

² Eindadvies van de Adviesgroep voor Curriculum.nu: aanbeveling 2^e.

³ Wij gebruiken de term 'persoonsontwikkeling' in plaats van 'persoonsvorming', omdat persoonsontwikkeling ('het tot ontwikkeling laten komen van het een persoon' tegenover 'het vormen van een persoon') meer de nadruk legt op het proces en op dat wat uit de persoon

cognitieve kennis en niet-cognitieve vaardigheden, die alle leerlingen nodig hebben voor de toekomst, omdat LOB leerlingen 'het waarom' van kennis laat ervaren, hen bewust maakt van de eigen kwaliteiten en drijfveren en ze daarmee keuzevaardig en zelfbewust sturing leert geven aan de eigen toekomst. Juist in een tijd waarin we leerlingen opleiden voor beroepen die nu nog niet bestaan is dat van belang. En omdat het gaat om aanleren van vaardigheden, om een cyclisch proces van ervaringen opdoen en daarop in dialoog reflecteren, moet je hier zo vroeg mogelijk mee beginnen, ten minste in de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

Maatschappelijk belang van LOB

Onderzoek van ResearchNed heeft aangetoond dat er een relatie is tussen LOB en studiesucces: LOB kan de uitval in het eerste jaar van de studie met een derde verminderen⁴. Het aantal uitvallers in het vervolgonderwijs is het afgelopen jaar echter na een lichte daling echter weer gestegen.⁵ Dit kost de maatschappij bijna zes miljard euro⁶. Uitval en studievertraging hebben bovendien grote negatieve gevolgen voor leerlingen persoonlijk. Uit onderzoek blijkt dat het een negatieve invloed heeft op hun zelfvertrouwen en dat het de prestatiedruk en financiële druk bij jongeren aanzienlijk verhoogt⁷. Dat geeft hen een valse start op de arbeidsmarkt, bovendien kunnen de financiële consequenties langdurig zijn (studieschuld, hypotheek, minder pensioenopbouw, etc).

Breuk met bestaand beleid

Uit verschillende Kamerbrieven blijkt dat het ministerie het belang van LOB erkent. Daarom is LOB vrij recentelijk in de wet verankerd voor het vmbo⁸, is de Kwaliteitsagenda LOB opgesteld⁹ en is met financiering vanuit OCW het Expertisepunt LOB opgericht. Als gevolg van dit beleid is er op veel scholen een verbeteringslag gemaakt met LOB en zijn er prachtige voorbeelden van regionale initiatieven. Deze verworvenheden dreigen we te verliezen als we niet op het ingezette beleid voortborduren en zorgen voor de broodnodige borging.

Vervolgtraject

Wij hopen dat deze brief u overtuigt van de noodzaak van verankering van LOB in het nieuwe curriculum en in het verlengde daarvan: een formele plek voor LOB (al dan niet als onderdeel van persoonsontwikkeling) in het vervolgtraject van curriculum.nu, zowel binnen de leergebieden als apart daarvan. Dit komt overeen met advies 5 van de Coördinatiegroep van curriculum.nu: borg loopbaanontwikkeling en –begeleiding in het onderwijsprogramma van alle leerlingen in het voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Wij bieden aan om hierover mee te denken en een actieve rol te spelen in het vervolgtraject, bij voorkeur in een apart ontwikkelteam dat zich bezighoudt met LOB.¹⁰

In afwachting van uw reactie, verblijven wij,

Hoogachtend,

Minette van den Bemd, voorzitter Vereniging voor Schooldecanen en Loopbaanbegeleiders (VvSL)
Tessa Leonhard, directeur Nederlandse Vereniging van Schooldecanen en Leerlingbegeleiders (NVS-NVL)

zelf voorkomt in plaats van het resultaat van dat wat van buitenaf wordt opgelegd. De term 'persoonlijke ontwikkeling' kan ook, maar is naar onze mening iets te algemeen en niet onderwijsgebonden.

⁴ResearchNed, 'LOB en studiesucces Onderzoek naar de opbrengst van LOB op basis van de Startmonitor 2012-2013' (2013): https://nvs-nvl.nl/images/Documenten/Website_lob-vo/LOB20en20studiesucces20-20Eindrapport_2.pdf

⁵ ResearchNed, Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2018-2019, pagina 8:

⁶ Ministerie van OCW. (2016). *Monitor Beleidsmaatregelen, Studiekeuze, studiegedrag en leengedrag in het hoger onderwijs*. Nijmegen: ResearchNed.

⁷ Feltzer, M., & Rickli, S. (2009). *De Invloed van Persoonlijkheidskenmerken en Andere Factoren op Studie-Uitval in het Hoger Onderwijs*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

⁸ Bijlage 3. Loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling in de theoretische leerweg van het vmbo, bij Regeling examenprogramma's voortgezet onderwijs: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0022061/2018-01-17#Bijlage3>

⁹ Kwaliteitsagenda LOB voor het Voortgezet Onderwijs: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/11/30/ambitie-kwaliteitsagenda-lob-voor-het-voortgezet-onderwijs>

¹⁰ Mogelijk samen met of gesteund door de onlangs door ons opgerichte LOB Tafel, waar de belangrijkste stakeholders van LOB in het onderwijsveld de krachten bundelen: <https://nvs-nvl.nl/nieuws/26-nieuws/2363-landelijke-lob-tafel-van-start>